
OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

ZVLÁŠTNOSTI OBRANNÉ OPERACE VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY PŘI ÚSILÍ VOJSK NA DRUHÉM PÁSMU OBRANY

Plukovník Luboš Novák

Vyřazením stupně střeleckého sboru v organizaci vševojskové armády se obrana stala daleko pružnější, a tím také po stránce operační i aktivnější. Nová organizace vševojskové armády sama o sobě přímo nutí velitele armády hledat nejvhodnější řešení vzhledem ke konkrétní situaci a úkolu a nedovoluje řešení šablonovité, které bývalo největším nepřítelem téměř každé obrany v minulosti.

Ani dosavadní jednoznačná praxe soustřeďování hlavního úsilí sil a prostředků na prvním pásmu obrany neodpovídá soudobým možnostem nepřítele. Rozvoj technických prostředků průzkumu umožňuje nepříteli získat poměrně přesné zprávy především o rozmístění nejbližších sil obránce, to jest právě na prvním pásmu obrany. To umožňuje útočnickovi provést účinné údery zbraněmi hromadného ničení a vyřadit tak podstatné (někdy snad hlavní) síly obránce bránící první pásmo.

Kromě toho při útoku nepřítele z chodu nemá zpravidla obránce možnost zjistit včas směr hlavního úderu nepřítele a při úsilí vojsk na prvním pásmu obrany ani dostatek sil a času k provedení potřebného manévru.

Proto bude v některých případech výhodné plánovat a organisovat obrannou operaci vševojskové armády s úsilím vojsk na druhém pásmu obrany.

Může to být především v těchto případech:

- má-li vševojsková armáda za úkol rozdrtit útočícího nepřítele pouze svými vlastními silami a prostředky (nutnost vyčlenit velké síly pro manévr, protiúder a p.),
- disponuje-li nepřítel velkým množstvím zbraní hromadného ničení (na předpokládaném směru hlavního úderu nepřítele),
- jestliže případná ztráta terénu nemá podstatný vliv na průběh operace jako celku a naopak v hloubce obrany jsou výhodnější podmínky pro rozdrčení útočícího nepřítele,
- při nedostatku času na budování obrany a při nemožnosti využít ženíjní techniky na prvním pásmu obrany (z jakýchkoli důvodů — odkrytý terén, činnost nepřítele a p.),
- je-li obrana prvního pásma nevýhodná (odkrytý terén, málo přirozených překážek, kryptů a p.),
- přechází-li armáda do obrany v průběhu nebo na konci útočné operace a čára dotyku není výhodná pro přední okraj obrany,
- je-li terén na druhém pásmu výhodnější (za řekou, v horách a p.).

Z toho, co bylo uvedeno, ovšem vyplývá, že by organisování obrany s úsilím vojsk na druhém pásmu obrany v každém případě znamenalo návrat k odmítnuté již šablonovitosti a zbavovalo by obranu jednoho z rozhodujících prvků úspěchu, to je — překvapení.

Přitom je třeba ještě zdůraznit, že obrana nesmí zůstat ztrnulá ani po zaujetí. Bude třeba, i v době budování obrany, ji neustále, v souladu s vytvářející se situací zdokonalovat, doplňovat i měnit, při čemž dokonce v některých případech bude výhodné dodatečně přenést úsilí v obraně z prvního pásma na druhé nebo opačně, po případe i v kterémkoli pásmu z prvního postavení na druhé nebo třetí a p.

Budou-li změny v organisaci obrany provedeny utajeně, krátce před útokem nepřítele, mohou ho snáze překvapit, a tak mohou mít podstatný vliv na úspěch celé obranné operace.

Úloha a místo vševojskové armády v obranné operaci frontu

Vševojsková armáda při současné organisaci (pět až šest divisí) může vlastními silami bránit nejvýš jeden operační směr, naopak obrana důležitého operačního směru bude svěřována zpravidla dvěma (i více) armádám, aby nepřítel útočící s převahou mohl být rozdrčen spojeným úsilím dvou armád za pomoci frontu.

Z toho vyplývá, že obrannou operaci jako celek plánuje velitel frontu. Proto také zpravidla velitel frontu rozhodne, kde je třeba položit úsilí vojsk v obraně, aby tak sladil činnost sousedních armád.

V některých případech může být položeno úsilí vojsk v obraně v rámci jedné vševojskové armády částečně na prvním i druhém pásmu obrany. Bude to zpravidla tehdy, když tato armáda bude jakýmsi spojovacím článkem mezi armádou bránící se s úsilím na prvním pásmu obrany a mezi armádou (frontem) bránící se s úsilím na druhém pásmu obrany.

Pokud jde o odpovědnost velitele armády, bude zpravidla odpovídat za udržení prvního a druhého pásma obrany přes to, že třetí pásmo obrany bude budováno jeho silami a prostředky.

Byl-li by velitel armády činěn odpovědným i za udržení třetího pásma obrany, byla by tím, při daných silách vševojskové armády, značně zmenšena aktivita v obraně (možnost provedení armádního protiúderu a p.).

Takový případ ovšem může nastat, a to především tehdy, když hlavním úkolem vševojskové armády při úderu silného nepřítele bude udržet podminky pro provedení frontového protiúderu.

Přitom na odpovědnosti velitele armády nic zpravidla nemění, zda obrana je organisována s úsilím na prvním nebo druhém pásmu obrany.

Vševojsková armáda je tedy základem operační sestavy frontu v obraně a je základní silou k vytvoření pevné, odolné a aktivní obrany. Jejím hlavním úkolem je, ať již její úsilí je položeno na kterémkoli pásmu, rozdrtit útočnicka co možná ještě před zahájením jeho útoku, nejpozději však před jeho proniknutím do operační hloubky obrany, a to zpravidla v součinnosti se sousední armádou a za pomoci frontu.

Ženijní vybudování obrany

V soudobých podmínkách, kdy je třeba očekávat hluboké údery rychlých vojsk nepřítele vzápětí po masových úderech zbraní hromadného ničení, má velký význam hluboká, několikapásmová obrana, která kromě pevnosti a odolnosti musí zabezpečovat co největší možnou ochranu živé síly a techniky před účinky zbraní hromadného ničení, a to nejen svým vybudováním, nýbrž především rozptýlením sil a prostředků tak, aby nepříteli co možná neposkytovaly vhodné cíle pro napadení zbraněmi hromadného ničení.

Protože velmi častou formou útoku nepřítele bude útok z chodu, lze předpokládat, že nepřítel použije masově svých zbraní hromadného ničení především na první pásmo obrany k vytvoření »volného průchodu«¹ svým útočícím vojskům. Proto bude v některých případech, jak již bylo podotčeno, vhodné přenést úsilí vojsk k obraně druhého pásma obrany, aby tak bylo ušetřeno vlastních sil, aby nepřítel byl přinucen nehospodárně použít svých prostředků a zbraní hromadného ničení a aby konečně bylo dosaženo jeho překvapení narůstajícím odporem v hloubce.

Aby tohoto cíle bylo dosaženo, je především třeba, aby nepřítel nabyl přesvědčení, že první pásmo obrany je pásmem hlavním. To vyžaduje, aby toto pásmo bylo po stránce ženijní vybudováno tak jako při normálním obsazení. Přitom je třeba za základ brát samostatné rotní rajóny obrany místo praporečnických rajónů, které byly již poměrně dobrým cílem pro atomové údery. Tímto způsobem a zvětšením vzdáleností mezi jednotlivými postaveními bude umožněno bránit i širší a hlubší pásma než normálně. Na vybudování prvního pásma obrany o více postaveních než o třech v tomto případě nebude zpravidla dostatek sil ani prostředků.

Bude však výhodné budovat, při dostatku času a ženijních strojů, mezi prvním a druhým pásmem obrany i mezilehlé postavení, především k oklamání nepřítele o průběhu předního okraje druhého pásma obrany.

Aby nepřítel mohl být oklamán o síle a hustotě obsazení prvního pásma obrany, je třeba na předním okraji (na prvním postavení) obranu vybudovat a organisovat souvisle (třebas i na úkor její hloubky). K naznačení normální hustoty obsazení v hloubce musí pak být využito klamných rajónů obrany, kočujících baterií a p.

Ráz a rozsah budování druhého pásma obrany bude v tomto případě obdobný způsobu budování dosavadního prvního pásma obrany.

Důležitou úlohu při ženijním budování obrany s úsilím na druhém pásmu obrany budou mít i vhodně volená a vybudovaná armádní příčná postavení mezi prvním a druhým pásmem obrany jednak k podchycení vojsk z prvního pásma obrany, jednak jako případné čáry rozvinutí k protiztečím a protiúderům.

Ke zvýšení odolnosti obrany armády v tomto případě bude výhodné budovat mezi druhým a třetím pásmem obrany mezilehlé postavení s cílem zastavit útočníka, který pronikl do operační hloubky, a udržet tak podmínky pro provedení armádního protiúderu (protizteče), zvláště je-li tento protiúder (protizteč) plánován k obnovení souvislosti obrany na druhém pásmu obrany. Toto postavení může být pak bráněno buď částí jednotek sražených z prvního pásma obrany nebo částí armádních záloh.

Podstatného zesílení obrany, především na prvním pásmu obrany, může být dosaženo zakopanými atomovými pumami.

Zvláštní důraz při ženíjním budování obrany s úsilím vojsk na druhém pásmu obrany je třeba položit na vybudování a udržování potřebné komunikační sítě, která musí umožnit rychlý manévr silami i prostředky, odpovídající odhalenému zámyslu nepřítele v průběhu boje o první pásmo obrany.

Operační učlenění armády

Operační učlenění armády je závislé na úkolu a zámyslu velitele armády, na šířce pásma obrany, na složení armády a na podmínkách přechodu do obrany. Rozhodný vliv na operační učlenění vševojskové armády v obraně má předpokládaný zámysl nepřítele a jeho síly, které může zasadit na určitém operačním směru.

Brání-li vševojsková armáda s hlavním úsilím druhé pásmo obrany, použije k obraně prvního pásma nejvýš $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{4}$ všech svých sil a ostatní síly uskupí na druhé a třetí pásmo.

K obraně prvního pásma v takovém případě použije buď celých organických svazků bránících se na širších frontách nebo vysunutých zesílených střeleckých pluků od svazků určených k obraně druhého pásma obrany. V některých případech může dojít i ke kombinaci obou způsobů.

Na způsob obsazení prvního pásma obrany budou mít často rozhodující vliv zpravodajské důvody (klamání nepřítele o počtu svazků na prvním pásmu obrany).

Úkolem vojsk na prvním pásmu obrany bude v zásadě obrana zaujatých postavení, avšak při určování úkolu bude třeba přihlídnout i k jejich reálným možnostem. Proto bude třeba předem počítat i s jejich manévrem (odchodem) především k obsazení a udržení příčných postavení v bocích vltomu. Takto stanovený úkol však nebude z důvodů psychologických označován v plném rozsahu nejnižším velitelům, nýbrž zpravidla jen velitelům svazků (útvárů) a ti potom budou řídit manévr podřízených vojsk dílčími rozkazy podle vývoje situace.

Je třeba si totiž uvědomit, že by samo stanovení neúměrného úkolu vojskům bránícím první pásmo obrany stejně nemohlo dát žádoucí výsledek, a naopak by mohlo vést k chaotickému ústupu vojsk ve směru k druhému pásmu obrany, takže by mohl být mimo jiné i znesnadněn boj s nepřítelem pronikajícím k tomuto pásmu.

Vojska bránící první pásmo obrany budou zpravidla zesilována jen v nejnnutnější míře a podpora boje těchto vojsk bude zabezpečena péčí armády (letectvem, zbraněmi hromadného ničení, dělostřelectvem z předsunutých postavení a p.). Kromě toho je ve prospěch vojsk bránících první pásmo obrany plánován i zásah některých armádních záloh, především těch, jejichž pohyblivost dává naději, že po případném prolomení prvního pásma obrany jich bude možno použít k plnění dalších úkolů, zejména v bocích vltomu a v hloubce obrany (tankové a protitankové zálohy, pohyblivé odřady zatazasovací a p.).

Podstatnou pomocí vojskům bránícím se v prvním pásmu obrany, může být i úder tankových a mechanisovaných vojsk před první pásmo obrany

po úspěšném provedení protipřípravy (zaujímal-li nepřítel výchozí položení za čarou dotyku) s cílem dovršit účinek protipřípravy. K podobnému cíli může být často s úspěchem použito i vlastních výsadekových vojsk.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že v některých případech bude výhodné (při dostatku mechanisovaných vojsk) pověřit obranou prvního pásma obrany i mechanisovanou divisi. Výhodou tohoto řešení je nejen možnost využít podstatné části tanků ke zpevnění obrany a tím i ke zvýšení její odolnosti proti účinkům zbraní hromadného ničení, ale i větší manévrovací schopnost vojsk mechanisované divise v terénu ať již k zesílení obrany na určitých směrech v průběhu boje nebo k vyvedení vojsk k obraně příčných postavení, do hloubky obrany a p.

Obrana druhého pásma obrany v tomto případě bude organisována tak jako při dosavadním pojetí obrany hlavního pásma. Svazky se budou bránit v normálních šířkách a budou zesilovány a podporovány tak, aby mohly splnit úkoly jim kladené, to jest zabránit průlomu druhého pásma obrany ve svých pásmech. Přitom ovšem zpravidla předem zaujme obranu druhého pásma jen svazek na předpokládaném hlavním úderu nepřítele a ostatní svazky budou sice umístěny ve svých obranných pásmech, ale tak, aby byly v pohotovosti na rozkaz buď obsadit obranu nebo provést manévry. V některých případech mohou tyto svazky částí sil zaujmout obranu a jen část sil ponechat soustředěnu. Se svazky určenými k obraně druhého pásma obrany kromě svazku na směru předpokládaného hlavního úderu nepřítele, se totiž počítá i pro manévry (obsazení příčných postavení, zabezpečení čar rozvinutí k protiúderu, účast při protiúderu, protizteč a p.).

Zbývající svazky armády se umísťují zpravidla na třetím pásmu obrany, na mezilehlém postavení nebo na příčných postaveních mezi druhým a třetím pásmem obrany v souladu s plánovanými úkoly. Zpravidla bývají předurčeny k provedení armádního protiúderu (protizteče), k zesílení a prohloubení obrany na směru hlavního úderu nepřítele, někdy i k obraně třetího pásma obrany.

Armádní dělostřelecká skupina se organisuje pro podporu boje svazků na předpokládaném hlavním úderu nepřítele a rozmisťuje se za druhým pásmem obrany. Na podskupiny se rozděluje jen výjimečně. Podpora boje vojsk bránících první pásmo obrany se provádí z palebných postavení za druhým pásmem obrany, po případě z předsunutých záložních palebných postavení před druhým pásmem obrany, avšak v tomto případě jen do zahájení nepřátelského útoku. V některých případech bude výhodné zesílit divisní dělostřelecké skupiny tak, aby byly s to úspěšně provádět i protibaterijní činnost.

Pokud jde o ostatní prvky operační sestavy a zálohy, není podstatného rozdílu v jejich činnosti a rozmístění. Zásah všech záloh se plánuje především k zesílení odolnosti obrany druhého pásma obrany na směru hlavního úderu nepřítele a k udržení podmínek pro provedení armádních protiúderů (protiztečí). Před druhé pásmo obrany bude zasahovat především pohyblivý odřad zatarasovací, chemické zatarasovací jednotky a tanková záloha (jako protitanková). Často bude výhodné některé zálohy zdvojovat.

(Možné varianty operačního učlenění jsou uvedeny v připojených náčrtech.)

Některé zvláštnosti operačního zabezpečení

Cíle a způsoby provádění operačního zabezpečení v obranné operaci armády jsou v zásadě stejné, ať již je obrana organisována s úsilím vojsk na prvním nebo druhém pásmu obrany.

Pokud jde o průzkum, je třeba předem zabezpečit provádění průzkumu také po prolomení prvního pásma obrany a organisovat dokonale pozorování na druhém pásmu obrany a na příčných postaveních.

K odražení hromadné zteče tanků je třeba mít na taktickou hloubku obrany (prvního a druhého pásma obrany) jako dosud asi 35 až 40 protitankových hlavních na jednom kilometru tankového směru; z toho větší část, t. j. asi 20 až 25 na druhém pásmu obrany, je-li tam položeno úsilí vojsk. Celý systém protitankové obrany musí být doplňován tankovými léčkami a systémem zátarasů a ničení zvláště mezi prvním a druhým pásmem obrany.

V protivzdušné obraně je třeba zaměřit úsilí k obraně vojsk na druhém pásmu obrany, na zálohy armády a k zabezpečení provedení protiztečí a protiúderů. Bude také účelné neumísťovat obě radiotechnické hlásky za prvním pásmem obrany, nýbrž jednu z nich již předem za pásmem druhým. Třetí pak, jako v obraně, kdy úsilí vojsk je položeno na obranu prvního pásma, ponechat v záloze velitele armády u jeho VS.

Masové a současně použití zbraní hromadného ničení nepřítelem vyžaduje provedení koordinovaných opatření PAO, PCHO a PBO jako jednoho celku, při čemž za hlavní nutno považovat protiatomovou ochranu vojsk. Těžiště této ochrany se soustřeďuje na tom pásmu, kde je hlavní úsilí obrany, a na pravděpodobném směru hlavního úderu nepřítele.

Soustředění úsilí vojsk na obranu druhého pásma obrany má vliv na její vybudování obrany s hlediska protiatomové ochrany. Přitom může být v plné míře využito veškeré ženijní techniky a strojů.

Vojska na prvním pásmu v tomto případě budou vzhledem k řídké sestavě méně zranitelná a mohou využívat obranných vlastností terénu. Budování protiatomových úkrytů bude omezeno jen na obsazené rotní rajóny, na palébná postavení obsazená dělostřelectvem a na velitelská stanoviště.

Protivýsadková obrana musí být organisována v celé hloubce obrany. Vedoucí zásadou musí být, že se boje proti výsádkům částí sil zúčastní především všechna vojska, v jejichž prostoru byly výsadky vysazeny.

Divise bránící první pásmo obrany odpovídají za protivýsadkovou obranu ve svých pásech a vyčleňují si protivýsadkové zálohy v síle zesílené roty až praporu. Divise na druhém pásmu obrany odpovídají i za prostor mezi prvním a druhým pásmem obrany. Proto musí určovat protivýsadkové zálohy silnější.

U armády, která odpovídá za celou hloubku obrany, je třeba počítat s použitím celého svazku z druhého sledu nebo její vševojskové zálohy.

Hlavním cílem masového v obranné operaci armády při úsilí vojsk na druhém pásmu obrany bude vytvořit na prvním pásmu obrany takovou situaci, aby nepřítel neodhalil svým průzkumem, že je bráněno jen slabšími silami, klamat ho, aby provedl úder zbraněmi hromadného ničení do prostorů slabě obsazených a zasadil své hlavní síly k průlomu prvního

pásma obrany. Toto lze dosáhnout dokonalým ženijním vybudováním předního okraje obrany, zřizováním klamných objektů a staveb a jejich oživováním, vysokou palebnou kázní vojsk na prvním pásmu obrany a důkladným maskováním veškeré činnosti vojsk na druhém pásmu obrany a v hloubce obrany.

Při déle trvající obraně může být neúčinnějším prostředkem klamání plánovitě provádění změn v operačním učlenění armády. Zprávy získané nepřítelem budou rychle zastarávat a nepřítel může zahajovat útok za mylných předpokladů.

Zvláštnosti vedení obranné operace

Úspěchu v obranné operaci může být dosaženo jedině dokonalou organizací a vybudováním obrany, spolehlivým velením, neustálou znalostí situace, operačním předvídáním a z toho plynoucí aktivitou obrany.

Prvním projevem aktivity v obranné operaci vševojskové armády bude především snaha o nejdokonalejší průzkum všemi prostředky a způsoby k získání co nejpřesnějších zpráv o nepříteli. Získané zprávy umožní bránícím se vojskům nejen boj proti soustřeďujícím se vojskům a základnám nepřítele od samého počátku, ale správné jejich vyhodnocení může vést i k úplnému nebo alespoň částečnému odhalení zámyslu nepřítele. Tím mohou být dány podmínky jednak pro přeskupení sil a prostředků ještě před zahájením jeho útoku, jednak mohou být získány i potřebné předpoklady pro včasné a úspěšné provedení atomové, letecké, chemické a dělostřelecké protipřípravy.

Cílem protipřípravy zůstává, i když je obrana organizována s úsilím vojsk na druhém pásmu obrany, zmařit útok nepřítele nebo alespoň časově zdržet vyrazení nepřátelského útoku tak, aby bylo možno provést manévry k zesílení a prohloubení obrany na ohroženém směru.

I v tomto případě bude třeba plánovat protipřípravu před první pásmo obrany, i když to bude spojeno s určitými potížemi, především komplikovaným a problematickým manévrem dělostřelectva. Neprovádět protipřípravu před první pásmo obrany by totiž mohlo nepříteli ještě včas prozradit, že úsilí vojsk obránce je položeno v hloubce obrany. Při plánování a provedení protipřípravy musí být ovšem menší hustoty dělostřelectva nahrazeny zbraněmi hromadného ničení a letectvem.

Přitom však nelze jednoznačně odmítnout plánování a provedení protipřípravy i před druhé pásmo obrany, kdy podmínky pro ni budou daleko výhodnější než před prvním pásmem obrany. V té době bude již jasný zámysl nepřítele, jeho síly a prostředky budou nahuštěny a nebudou zakopány, bude dostatek času k manévru a k přípravě pracím spojeným s protipřípravou a volba nejvhodnější doby k spuštění protipřípravy bude mnohem jednodušší.

Námítka, že v takovém případě nemůže jít o protipřípravu v pravém slova smyslu, vzhledem k tomu, že je to již v průběhu útoku, není zcela přesvědčující.

Přenesením úsilí vojsk v obraně na druhé pásmo obrany se snažíme především nepřítele překvapit. A bude-li tohoto cíle dosaženo, lze předpokládat, že nepřítel po vyčerpání podstatné části zbraní hromadného ničení

na průlom prvního pásma obrany a po naražení na dokonalou a tvrdou obranu v hloubce (na druhém pásmu obrany) bude nucen přeskupovat své síly a prostředky a organisovat nový útok, což si ovšem vyžádá i delší časové přestávky.

Něbylo by ovšem nejvýhodnější spustit plánovanou protipřípravu před druhé pásmo obrany hned po odražení pokusu nepřítele prolomit toto pásmo z chodu. Zdá se výhodnější počkat, až nepřítel provede přeskupení sil, přivede čerstvé síly a prostředky a provést protipřípravu až před samým zahájením jeho nového útoku. Do té doby by vlastní vojska vedla boj s nepřítelem obvyklým způsobem.

Zdá se, že plánování a provedení obou variant protipřípravy, je-li úsilí vojsk položeno k obraně druhého pásma obrany, je možné a je jen otázkou spotřeby munice a zbraní hromadného ničení.

Neměla-li protipříprava provedená před první pásmo obrany plný úspěch nebo byla-li z jakéhokoli důvodu provedena a nepřítel po vlastní kombinované přípravě zahájil útok, je hlavním úkolem vojsk zasazených k obraně prvního pásma obrany za pomoci armádních prostředků a letectva způsobit nepříteli co největší ztráty, a získat tak čas pro zásah velitele armády. V některých případech mohou být vojska připravená k obraně prvního pásma obrany odvedena ještě před zahájením útoku nepřítele nebo v jeho průběhu do hloubky k obraně příčných, po případě i mezilehlých postavení.

Pro provedení tohoto manévru bude rozhodující především, zda protipřípravou, po případě tvrdým odporem vojsk na prvním pásmu obrany byl získán dostatečný čas potřebný pro zásah velitele armády.

Důležitou podmínkou úspěchu celé obranné operace je totiž mimo jiné i ta okolnost, aby vojska bránící první pásmo obrany zdržela a vyčerpala útočícího nepřítele tak, aby nebyl s to z chodu prolomit i druhé pásmo obrany již první den operace. Tak bude získán minimální čas potřebný k přípravě a provedení armádního protiúderu.

Plánování celé obranné operace, a tedy i armádních protiúderů (protiztečí), vychází z toho, že hlavním úkolem je zničit vklínivšího se nepřítele ještě před proniknutím do operační hloubky.

Velitel armády bude tedy připravovat protiúder k obklíčení a zničení nepřítele před druhým pásmem obrany a k obnovení obrany v prostoru bývalého prvního pásma.

K provedení takového protiúderu může být úspěšně využito i protipřípravy provedené před druhé pásmo obrany.

Pro případ, že se nepřítel přes všechny zásahy a opatření vlomí do druhého pásma obrany nebo je prolomí, plánuje velitel armády i protiúder (protizteče) k udržení a obnovení obrany na druhém pásmu obrany. V takovém případě obranu třetího pásma obrany (mezilehlého postavení) na směru hlavního úderu nepřítele zpravidla organisuje velitel frontu.

V některých případech, především tehdy, když úkolem vševojskové armády bude udržet podmínky pro provedení frontového protiúderu, bude velitel armády provádět plánované protiúder a protizteče s hlavním cílem získat čas pro zásah velitele frontu.

Velení

Pokud jde o způsob velení v obranné operaci s úsilím vojsk na druhém pásmu obrany je v podstatě stejný, jako v případě, kdy úsilí vojsk je položeno na obranu prvního pásma obrany.

Velitelské stanoviště se buduje zpravidla za druhým pásmem obrany, záložní velitelské stanoviště za třetím pásmem obrany.

Velitelská pozorovací stanoviště se připravují jen pro velení protiútočím vojskům podle plánovaných variant protiúderů. Aby však velitel armády nebyl odkázán pouze na zprávy divisi bránících první pásmo obrany, zřizují se na předním kraji prvního, po případě i druhého pásma obrany 1—3 armádní pozorovatelný a obsazují se důstojníky štábu armády. Velitel armády pak sám podle situace může využít ke krátkému osobnímu prověření situace na frontě některé z těchto pozorovatelů nebo pozorovatelek divisi.

Vybavení armádních pozorovatelů snímacími televizními kamerami a velitelského stanoviště přijímačem by do značné míry omezilo nutnost osobního pozorování.

Využití vrtulníků v průběhu operace k pozorování bojiště bude pravděpodobně, vzhledem ke vzdušné nadvládě nepřítele, velmi omezeno.

Vzhledem k tomu, že velitelská stanoviště budou vyhledávaným cílem pro nepřátelské atomové údery, bude výhodné, aby v době budování obrany velitel armády velel ze záměnného (klamného) velitelského stanoviště a na velitelské stanoviště přešel až poslední noc před útokem.

Závěr

Obranná operace v níž úsilí vojsk je položeno k obraně druhého pásma obrany není zvláštním druhem obrany, je to spíše jeden z »protiatomových manévřů«, který má za cíl především chránit větší část sil armády před jejich předčasným rozbitím a současně způsobit překvapení nepřítele. Proto také obrana s úsilím na druhém pásmu obrany nemusí být zaujímana hned od počátku, naopak často může být účelné (klamání nepřítele) nejprve zaujmout obranu s úsilím vojsk na prvním pásmu obrany a teprve před zahájením nepřátelského útoku přeskupit síly a soustředit úsilí k obraně druhého pásma.

Možnost soustředit úsilí obránce k obraně druhého pásma obrany dává celému pojetí obrany tvůrčí ráz, a odpovídá proto více rázu soudobého boje, umožňuje projevit více iniciativy a důmyslnosti jak při rozmisťování sil a prostředků, tak i při jejich použití a ztěžuje nepříteli odhalení zámyslu vedení obranné operace.

V ý h o d y takového řešení jsou v tom, že

- zabraňuje přímo pozorovat přední okraj druhého pásma obrany;
- umožňuje dokonaleji budovat obranu druhého pásma za použití ženižní techniky;
- ztěžuje použití atomového dělostřelectva z původních palebných postavení na hlavní síly;

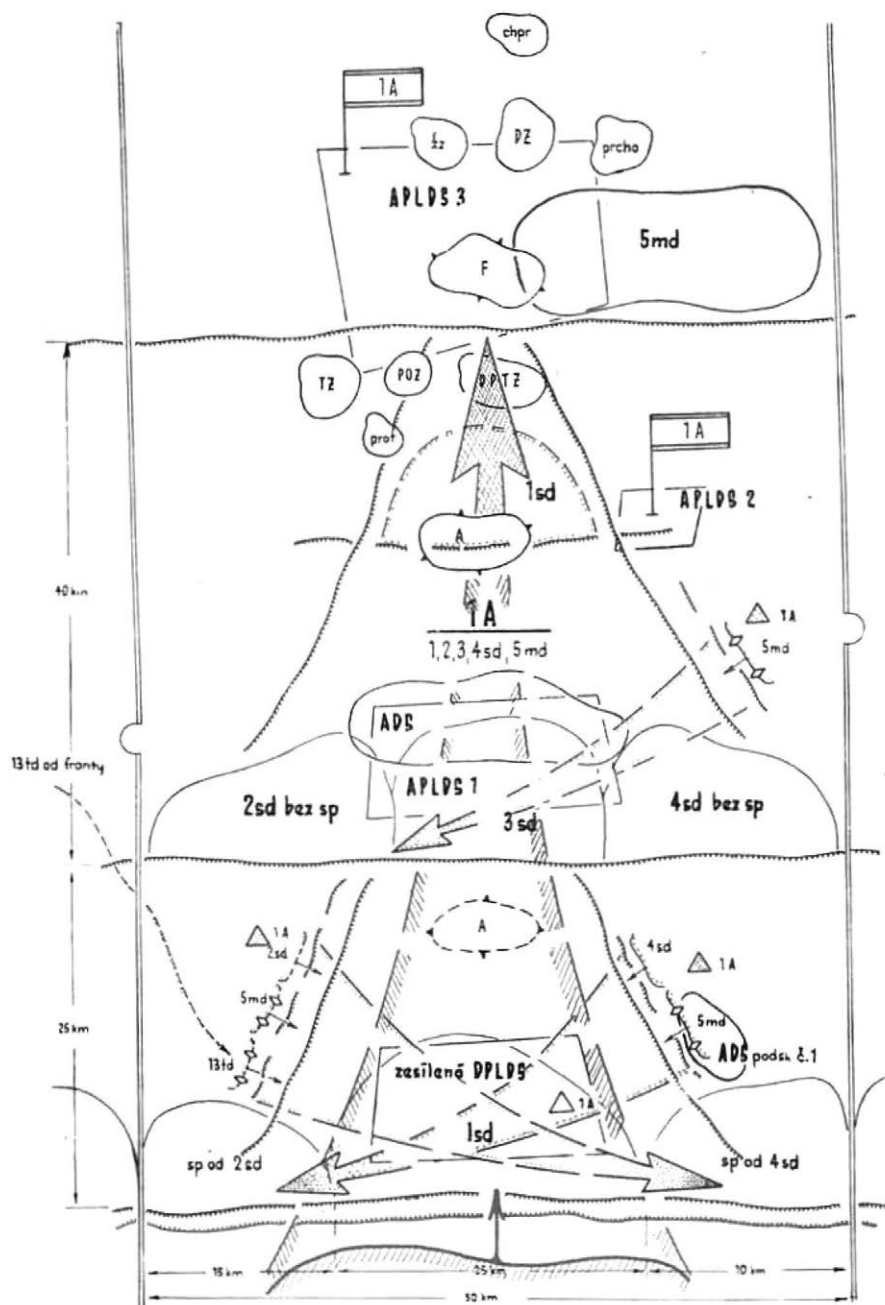
- odčerpává podstatnou část útočnickových zbraní hromadného ničení již na průlom prvního pásma obrany;
- ztěžuje vzetí druhého pásma z chodu;
- dává čas provést manévr silami a prostředky podle odhaleného zámyslu nepřítele a umožňuje použití větších sil k provedení rozhodného protiúderu;
- nutí útočníka k provedení nové organizace útoku na druhé pásmo obrany a tím umožňuje obránci provést potřebný manévr silami a prostředky;
- před útokem na druhé pásmo obrany bude nepřítel po značnou dobu vystaven úderům obráncových zbraní hromadného ničení a ostatních prostředků;
- při útoku na druhé pásmo obrany bude již odčerpána podstatná část sil na jeho bocích a bude nucen předčasně nasazovat své druhé sledy, zálohy a prostředky.

Hlavní nevýhody tohoto řešení jsou: poměrně malá hustota dělostřelectva na prvním pásmu obrany a s tím spojené těžkosti při provádění dělostřelecké protipřípravy, obtížnost dokonalého vybudování prvního pásma obrany po stránce ženijní (nedostatek sil a hlavně ženijních prostředků při širších pásmech) a konečně vysoké požadavky na organizaci maskování a klamání nepřítele.

Téměř všechny uvedené výhody však jsou přímo podmíněny překvapením nepřítele.

Proto je třeba dobře si uvědomit, že by jednoznačné a šablonovité řešení obrany vševojskové armády uvedeným způsobem vyřadilo prvek překvapení nepřítele a nepřítel by jistě našel způsob, jak všechny výhody tohoto pojetí obrany co nejúčelněji překonat.

MOŽNÁ VARIANTA OPERAČNÍHO USKUPENÍ VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY V OBRANĚ

MOŽNÁ VARIANTA OPERAČNÍHO USKUPENÍ VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY V OBRANĚ

